



مجموعه مستند چهار قسمتی «داستان‌های ناگفته» با موضوع روایت رشادت‌های خلبانان ارتش نیروی هوایی در هشت سال دفاع مقدس از شبکه یک پخش می‌شود. به گزارش جام جم، این مستند که در چهار قسمت ۵۰ دقیقه‌ای تهیه شده است با پخش تصاویر واقعی و مستند از عملیات خلبانان ارتش نیروی هوایی و روایت برخی

«داستان‌های ناگفته» در شبکه یک به تصویر کشیده می‌شود

از فرماندهان آن دوران گوشه‌ای از توانمندی‌ها و نقش موثر نیروی هوایی کشور را در عملیات جنگی روایت می‌کند. محمدعلی اعظمی خلبان اف-۴ پایگاه بوشهر، جعفر عمادی خلبان اف-۴ پایگاه همدان، رضا رضایی خلبان اف-۵ پایگاه دزفول، عباس رضایی خلبان اف-۵ پایگاه تبریز، فرج... برات‌پور فرمانده لجستیک و فرمانده

یک شاه در ۹ تصویر

نگاه جام جم به بازیگرانی که نقش شاه مخلوع ایران را بازی کرده‌اند

۱. **رضاشاه** جزو افرادی است که در تاریخ معاصر این سرزمین نامش فراوان به گوش می‌خورد. بنیانگذار سلسله پهلوی است که تا پیش از کودتا و پایان دادن به سلطنت و پادشاهی قاجار، میرینج خوانده می‌شد و به نگاه با حمایت انگلستان به شاه ایران بدل شد. امروز سالگرد رفتن رضا خان از تاج و تختی است که با حمایت انگلستان آن را تصاحب کرده بود و در نهایت با اجبار انگلستان هم از سلطنت خلع شد. زندگی او فراز و نشیب‌های زیادی را به دنبال داشت و تصمیمات او در دوران سلطنت‌اش برای سرزمین ایران منجر به اتفاقات تلخ شد. همین اتفاقات دستمایه ساخت چند اثر تاریخی شده است و نویسندگان و کارگردانان دست روی این بخش از تاریخ ایران گذاشته‌اند و نتیجه آن تا به امروز چند سریال تلویزیونی است که مخاطبان در این آثار تاریخی توانستند با بخشی از تاریخ پهلوی اول بیشتر آشنا شوند. این نقش را ۹ بازیگر به تصویر کشیده‌اند و به سهم خودشان سعی کردند تا هر چه بهتر این نقش را بازی کنند تا برای مخاطبان باورپذیر باشند. به همین بهانه نگاهی به بازی آنها انداخته‌ایم. همچنین با سعید راد بازیگر نقش رضاشاه در سریال در چشم یاد به کارگردانی مسعود جعفری جوزانی و شهرام خلج طراح گریم نقش رضاشاه در سریال‌های معمای شاه و عمارت فرنگی به گفت‌وگو نشستیم.

فاطمه عودباشی زینب علیپور طهرانی رسانه



زنده‌یاد داوود رشیدی: نخستین بازیگری است که در فیلم سینمایی «کمال الملک» به نویسندگی و کارگردانی زنده‌یاد علی حاتمی، نقش رضاشاه را بازی کرد. داوود رشیدی در چند نمای کوتاه در این فیلم سینمایی حضور داشت و تلاش کرد تصویری که از این شخصیت ارائه می‌کند، برای مخاطبان کاملاً باورپذیر باشد. رشیدی دیالوگ‌هایش را محکم می‌گفت تا خودرأی بودن رضاشاه را به زیبایی به تصویر بکشد. چهره‌پردازی جلال الدین معیریان و دیالوگ‌های زنده‌یاد علی حاتمی هم این تلاش را برای به تصویرکشیدن چهره‌ای واقعی از رضاشاه تکمیل کرد. مرحوم ایرج ناظریان به جای او حرف زده بود.

شهرزاد ملکشاهی: این دوبلور - که بیشتر در عرصه دوبله فعال است تا بازیگری- در فیلم سینمایی میرزا کوچک خان به کارگردانی مرحوم امیر قوبدل نقش رضاخان را بازی کرد. این کارگردان انتخاب درستی برای این نقش داشت، زیرا ملک‌آزایی به لحاظ فیزیک کاملاً برای این نقش تطابق داشت، اما بازی خوبی ارائه نکرده بود که البته نمی‌شود به او خرده گرفت، زیرا او دوبلور بسیار خوبی بود تا این که بازیگر خوبی باشد.

دانیال حکیمی: این بازیگر در مجموعه تلویزیونی «مرغ حق» که سال ۶۵ به کارگردانی حسین مختاری و مسعود فروتن از شبکه یک پخش شده بود، نقش رضا شاه را بازی می‌کرد. البته در آن سال‌ها حکیمی بسیار جوان بود و در کنار بازیگران حرفه‌ای همچون زنده‌یاد هادی اسلامی که نقش مدرس را بازی می‌کرد، حضور داشت و به اندازه دانش خودش سعی کرد این نقش را بازی کند، اما از آنجا که جوان بود و قد و قامت‌اش نیز به

رضاشاه نمی‌خورد، نتوانست برای مخاطب نقش را باورپذیر کند. **هوشنگ توکلی:** این بازیگر در تله‌تئاتر مدرس که سال ۶۶ از شبکه یک روانه آنتن شد در نقش رضاشاه ظاهر شد. البته توکلی، نویسندگی و کارگردانی این تله‌تئاتر را به عهده داشت و در کنار این کارها، این نقش را هم بازی کرد. البته از آنجا که فیزیک او خیلی هماهنگی با رضاشاه نداشت، نتوانست در کنار زنده‌یاد خسرو شکیبایی که نقش مدرس را ایفا می‌کرد، بازی قابل قبولی داشته باشد، اما اثر بسیار قوی بود.

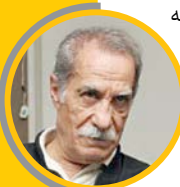
یک ناشناس: فراموش خانه یا فراماسورنی نام یک مجموعه تلویزیونی ایرانی به کارگردانی سیدعبدالرضا نواب صفوی است که سال ۷۰ تولید و از شبکه یک سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش شد. نقش رضاشاه را در این سریال یک نابازیگر بازی کرد که اطلاعاتی از او نیست.

سیاوش طهمورت: این بازیگر در تله‌فیلم «کودتای سیاه» ساخته محمدرضا ورزی نقش رضاشاه را بازی کرده بود. این تله‌فیلم سال ۸۲ تولید شد. در این فیلم هم طهمورت انتخاب خوبی بود و توانست با قدرت نقش رضاشاه را بازی کند. در این اثر ورزی برای این که بخواهد طهمورت را به لحاظ قد همچون رضاشاه در بیاورد که برای مردم باورپذیر باشد، چکمه‌اش را پاشنه بلند دادند و در جلوه‌های ویژه این مساله را درست کردند تا به این صورت هم باورپذیر باشد.

سعید راد: او در سریال تلویزیونی «در چشم باد» به نویسندگی و کارگردانی مسعود جعفری جوزانی نقش رضاشاه را بازی کرد. او توانست با بازی در این نقش، نام خود را در فهرست بازیگران نقش‌های متفاوت تلویزیون ثبت کند. او بسیار محکم این نقش را بازی کرده بود، حتی در زمان پخش مورد توجه مخاطبان و منتقدان قرار گرفته بود و برخی منتقدان در همان مقطع زمانی و بعد از آن در مقالاتی که منتشر کردند، تاکید داشتند که راد بهتر از همه نقش رضاشاه را بازی کرده است. راه رفتن، بیان و حرکات او در سریال در چشم باد کاملاً شبیه رضاشاه بود و سعی کرد خصلت‌های قلدرم‌تانه و زورگویی رضاخان را با حرکات درست در بازی به نمایش آورد.

احمد نجفی: این بازیگر در یکی از سریال‌های محمدرضا ورزی به نام «عمارَت فرنگی» نقش رضاشاه را بازی کرد. گرچه آناتومی صورت او خیلی شباهت به رضاشاه نداشت، اما با گریم این اتفاق افتاد و توانست بازی قابل قبولی ارائه بدهد. ورزی در این سریال روایتگر بخشی از زندگی رضاشاه بود. داستان این سریال با امضای قرارداد ۱۹۱۹ آغاز می‌شود که وثوق‌الدوله آن را به سرانجام رساند، اما شهید مدرس به شدت با آن مخالف بود و این مخالفت باعث به وجود آمدن موجی از اعتراض‌هایی شد که وثوق‌الدوله را وادار به لغو قرارداد کرد.

جعفر دهقان: این بازیگر با بازی در نقش رضاشاه در سریال «معمای شاه» چهارمین بازیگری است که نقش این شخصیت تاریخی را در فیلم یا سریالی ایرانی ایفا کرد. البته او چند بار تست گریم شد تا چهره‌اش شبیه رضاشاه شد. او گریم بسیار سنگینی داشت، اما تلاش کرد متواضعانه این کار به سرانجام برسد. بازی او هم توانست رتبه خوبی از مردم بگیرد.



بعد از آن کار دوباره به شما بازی در این نقش در سریال دیگری پیشنهاد شد؟
بله اما نپذیرفتم. البته بازی یکی دیگر از شخصیت‌های تاریخی هم به من پیشنهاد شد که به همان دلیلی که پیش از این گفتم قبول نکردم.

آقای بینی‌ساز!

شهرام خلج، طراح گریم بسیاری از آثار سینمایی و تلویزیونی از کارهای تاریخی گرفته تا دفاع مقدس، ملودرام و... را به عهده داشته است. محمدرضا ورزی طراح گریم دو سریال تاریخی‌اش به نام‌های عمارت فرنگی و معمای شاه را به او سپرد. به همین دلیل خلج باید شخصیت‌های مختلف تاریخی را در این دو اثر با گریم‌های متفاوت به باورهای مردم نزدیک می‌کرد. او درباره گریم احمد نجفی و جعفر

دهقان در این دو اثر تلویزیونی می‌گوید: به یاد دارم زمانی که محمدرضا ورزی، احمد نجفی را برای نقش رضاشاه در سریال عمارت فرنگی انتخاب کرد، به لحاظ فیزیک و قد بسیار نزدیک به این شخصیت بود، اما باید بیشتر روی آناتومی صورت‌اش کار می‌کردیم تا نزدیک به رضاشاه شود. کار سخت، اما شدنی بود و بعد از چند بار تست‌زدن این کار انجام شد. همچنین برای او قطعه بینی را ساختیم تا بیشتر شبیه به رضاشاه شود؛ البته گریم سریال‌های تاریخی -چه گذشته و چه معاصر- زمانبر است و طراح گریم باید نهایت دقت را انجام بدهد. همچنین طراح گریم سریال معمای شاه را به عهده داشتیم. در این سریال محمدرضا ورزی، جعفر دهقان را برای نقش رضاشاه انتخاب کرد. جئه‌اش کم و بیش می‌خورد و باید چهره‌اش را شبیه می‌کردیم. همان مسیری که برای عمارت فرنگی پیش گرفتیم برای این سریال هم انجام دادیم. برای دهقان هم چند بار تست زدیم تا او را شبیه رضاشاه کنیم. برای او هم قطعه بینی را ساختیم. همچنین سر دهقان را تراشیدیم. گرچه برای دهقان سخت بود، اما بسیار متواضعانه برخورد کرد تا گریم شود. هر روزی که دهقان می‌خواست جلوی دوربین حاضر شود، گریمش دو ساعت تا دو ساعت و ۳۰ دقیقه زمان می‌برد. در مجموع برای درآوردن گریم این دو بازیگر، فیلم‌های زیادی دیدم و فقط به عکس اکتفا نکردم.

محمدرضا ورزی از انتخاب بازیگر برای این نقش می‌گوید

بازیگران را مهندسی شده انتخاب می‌کنم

محمدرضا ورزی، کارگردانی است که شبیه‌سازی شخصیت‌های تاریخی در سریال‌ها و فیلم‌هایی که تاکنون ساخته، برایش بسیار حائز اهمیت است. از آنجا که اغلب آثار این کارگردان به تصویرکشیدن بخش‌هایی از تاریخ معاصر بوده، همواره یکی از کاراکترهای اصلی‌اش در فیلم‌نامه شخصیت رضاشاه بوده. جام جم در این خصوص با وی گفت‌وگویی داشته که می‌خوانید:

شما در دو سریال «عمارَت فرنگی» و «معمای شاه» از دو بازیگر برای ایفای این نقش استفاده کردید. درباره ویژگی‌هایی که برای انتخاب بازیگران این نقش مدنظر داشتید، بگویید. به این دلیل که فکر می‌کنم احمد نجفی به واسطه قد و فیزیک بدنی‌اش بیشتر به رضاشاه شباهت داشت، اما چهره جعفر دهقان به این کاراکتر نزدیک‌تر بود.

بخشی به چهره و فیزیک بازیگر برمی‌گردد که چقدر به شخصیت نزدیک باشد، بخشی دیگر هم به توانمندی بازیگر و این که روی کار تسلط داشته باشد. چون به هر حال نقش سختی است. در سال‌های دور هم بعضی از بازیگران این نقش را تجربه کرده بودند و من همه آن فیلم‌ها و سریال‌ها را دیده بودم. اتفاقاً غیر از این دو نفر که نام بردید، در سینمایی «کودتای سیاه» سیاوش طهمورت این نقش را بازی کرد.

خودتان از بازی کام‌رِاضی‌تر بودید و به نظرانتا توانسته بودند این شخصیت را بهتر و باورپذیرتر بازی کنند؟
دوران سلطنت رضاشاه را با بازی جعفر دهقان بیشتر دوست داشتم. دوران سردار سپه بدون رضاشاه را هم با بازی احمد نجفی بیشتر دوست داشتم. چون دو دوره از زندگی این شخصیت را تاکنون به تصویر کشیده‌ام؛ دوران سردار سپه و دوران سلطنت که هر دو بازیگر توانستند به خوبی بازی کنند. رضاشاه در دوران سلطنت علی‌رغم این که خشونت را در وجود خودش حفظ کرده بوده، اما تغییر روحیه هم تا حدودی داشت. بنابراین باید بازیگری این نقش را ایفا می‌کرد که این تغییر روحیه در بازی‌اش احساس شود.

در کنار این که به بازیگرهای تان فیلم و کتاب معرفی می‌کردید تا بتوانند بیشتر به نقش نزدیک شوند، خودتان چقدر درباره این شخصیت برای این که بهتر بازیگران را راهنمای کنید، مطالعه داشتید؟
در این زمینه فیلم خیلی کم داریم. اما به دلیل این که من در این زمینه خیلی مطالعه دارم و مسلط هستم و با تمام زوایای شخصیت و صورت و به لحاظ عملکرد سیاسی با این کاراکتر آشنایی دارم، خیلی مهندسی شده بازیگر انتخاب کرده و در این باره خیلی با بازیگر صحبت می‌کنم.

عملیات پایگاه همدان و سیاوش مشیری خلبان اف-۴ پایگاه همدان از روایتگران این مجموعه‌اند. داستان‌های ناگفته، نیروی هوایی در ابتدای پیروزی انقلاب، دروازه خوزستان، پایگاه چهارم شکاری دزفول در روزهای ابتدای جنگ و روای آشفته ازجمله عناوین مستند «داستان‌های ناگفته» است.